

տուր վարժապետութեան խառնու-
րի կուսին մէջ վերապահ ինկած
քաջարի հայրուհի Պաշտօնըս գա-
ւառակի կողմ դիւզացի Աւետիսի
զլխուն. ամսոյս 23ի առաւօտուն,
արշաւոյսի դէմ, կայս. իրատէով
կախազան հանուեցան այս երկու
հարազատ հայ քաջերը:

Կարմիր գաղանք, իր միեւնոյն
Ֆէրմանին մէջ կը հրամայէ որ
Խաստուրի կուսին մասնակցող 45
հայրուհիներն և 15 քիւրդ սուր-
հանդակները որոնք ինպատ
հայ յեղափոխութեան զործելով
գիւրու թիւններ ընծայած էին
յեղափոխականներուն, ձեռք ան-
ցուելուն պէս կախազան հան-
ուին, առանց դատական հարցա-
քննութեան:

Պայազիտի ամէնէն բանուկ հը-
րապարակին վրայ, ուսական
հիւղատառարանին և կառավա-
կան պաշտօնարաններուն գլմա-
ցը, խուռն բազմութեան ներկա-
յութեան. հայ հայրուհիք հեզ-
նելով ու ծաղրելով Սուլթաննե-
րու կախազանք, սկսաւ խօսիլ և
ըսել թէ: «Աս կախազանները
չեն կրնար սալսափ աղղել հայ
հայրուհիին, որ կը թքնէ ատանկ
կախազաններու վրայ ու դանձը
պատրաստոյներուն և իրենց ֆէր
մանով կաննք պատրաստել հը-
րամայողներուն անամօթ ճակ-
տին, խորխորաբար կախազան
բարձրանալով իր գաղափարնե-
րը նուիրագործելու համար: Այդ
ստորեւ ազատած ձեռով կանգնուած

կախազանները աւելի պիտի գրգ
ռեն հայ հայրուհիին վրիժառու-
թեան զգացումը և պիտի մղեն
չայն աւելի յամառաբար կռուե-
լու իր գաղափարին իրապործ-
մանը համար:»

Այս խօսքերը արտասանելէ
ետք՝ հայրուհիք յառաջացաւ դէ-
պի կախազան: Ոստիկանը ետե-
ւէն հասնելով կուղէր պարանը
անոր վրիզն անցունել: Հայրուհիք
ետին դառնալով սկսաւ յանդի-
մանել զայն. «հայ հայրուհիք
ուրտած է իր վրիզը ազատութու-
րին չ'յանձնել չուան անցընե-
լու. կորուսէ ետեւէս. ես ինքս
կրնամ կախազան բարձրանալ՝ ա-
ռանց ձեր պիղծ ձեռքերուն:»
Այս ըսելով Աւետիս իր ձեռքով
պարանը ճիտն անցունելով սկսաւ
ճօճալ օղին մէջ: Հայրուհիք օ.
րինակին հետեւեցաւ Խաչատուր
վարժապետն ալ:

Վեց ժամ ետքը, զոհերուն
մարմինները յանձնուեցան հայե-
րուն: Յարգելու համար նահա-
տակներուն յիշատակը, երեք
հարիւրէ աւելի հայեր իրենց
նորեկ առաջնորդ Տ. Էմմանուէլ
վրդ. Պաշտօնի ու քահանաներու
առաջնորդութեամբ մեծաշուք
յուզարկաւորութեան հանդէս
կատարեցին: Եւ յոյց տուին
թուրք կառավարութեան թէ կա-
խազանի վրայ անոր անարգած
մարդերը նուիրական են մեզ՝ հա-
յոցս համար:

Այցնչու

ԵՐԲ

Ի՞նչ սեւ գիշեր. ծովը կասցած
կը մրունչեւ անընդհատ,
կը լեռնանաւ աղիքներ մոլորեցորհե
փրփրուն:
Հ. կա՛յ, ձերմակի քեւեր՝ շոգեւ կը
փաքսրի ին ժայռերուն,
Անեղագոյ որոսպէն վայրագ ողբ
մը յուսանաս:

Առտու եղաւ. ա՛յ լրուցիկ խոռ-
վանքը սեղ ծովուն,
Ու մարտեան հեկեկակներ կոնակ-
ներուն այն գուևս:
Այժմը փոռած արշալոյսը պիտի
ի վար յուսապաս,
Հօծի սիրոյ հեշտ մրունչը աշակ-
ներուն մեզ ծրփուն:

Ծով՝ մ'ես դու ալ մրտիկա-
ծուփ, ո՛ր արհաւիրաց աղիքո՞ծ,
Ստիկ քեան զարհուր էր լուրիկ
մեջքէն հեծես յար:
Ե՛րբ պիտ' ծագի արցիօք ֆեզ ալ
սուստ ուր կենտար:»

Ե՛րբ պիտ' լռեն անյուստիան
հառաչանքը, յաց ու կո՞ծ.
Ե՛րբ պիտ' սեղան տգաստիքուն ջիւն
չաղիւրու բոյն: Եր հո՞ծ,
Եւ ե՛րբ յոյսիկ ջուրը վառի ողբաց
վրայ քու քաջար:

ՎԷՏՍ

— 0 —

ԲԱՆՍՍՈՒՐԱԿԱՆ

ՎԵՐԱԾԻՆ

ՄԱՍ Բ.
ԳԷՈՒԽ Բ.

Թատրոնը լինել կը բազմութիւնով
նստարաններին, բօճաների եւ գուլեր-
եայի մէջ ստեղ ձգելու տեղ չը կար:
Հեղինէն մօրը եւ Մարկոսովի հետ
նստած էր առաջին կարգի իրորդ
շարքում. պարզ մութ կապոյտ շը-
ջաղակատ հագած, նրա հարուստ ու
սեւ մազերը, արեւելեան նորրգե-
ղեցկութիւնը բաղմութեան ուշադ-
րութիւնը գրաւել էին. ամեն կող-
մից զիտակները ուղղուած էին Հե-
ղինէի վրա. նա բարկանում էր.
վերջապէս Մարկոսովին ասեց.

— Ինչ չը տես մարդիկ են ձեր
Մոսկովացիները:

— Չրտես չեն. օրիորդ, բայց
դուք ուղտրական գեղեցկութեան
սէր չէք:

— Օհ, դուք սկսում էք հաճոյս
խօսութիւններ անել, պարոն Մար-
կոսով. իմացէ՛ք որ ես այդ տեսակ
բաներ չեմ սիրում:

— Մի բարկանա՞ք օրիորդ, ճշմար-
տութիւնն յայտնելը հաճոյսխօսու-
թիւնն է: Եւ ես միայն ճշմարտու-
թիւնն եմ յայտնում: Միթէ՛ դուք
կարող էք մարդկանց արգիւնի հիա-
նալ ձեր գեղեցկութիւնովը:

— Ուրեմն դուք էլ մտնում էք ինձ
նով հիացողներին շարքի մէջ:

— Այո օրիորդ:

— Եստ լաւ. ես ձեզ չեմ կարող
արգիւնել. բայց կարող եմ խնդրել որ
ձեր հիացումը ձեր մէջը պահէք. չէ՞
որ ձեզ լսել կամ չը լսելու իրաւուն
քը ունեմ. Դէ, ուշադրութիւն դար-
ձրէ՛ք Քառասոր վրա. տեսէք, նա
երիտասարդութիւն է խնդրում, հի-
մա՛ Մէֆիստոֆէլը դուրս կը գայ եւ
այդ անզուգական ձեր մարդին երի
տասարդութիւն կը ծախի ամենա-
սուղ գնով եւ գնված երիտասարդու-
թիւնը դործ կը գրվի մի մասաղ
կեանք փնջոցներու համար:

— Եստ լաւ. օրիորդ Հեղինէ, իա-
ղին պէտք է հետեւիմ. բայց վերջը
պատասխանելու իյաւունքը վերա-
պահում եմ. որովհետեւ դուք շատ
բարդ եւ փափուկ խնդիր չօչափեցէք:
Ու նրանք սկսեցին խօսիլն հետե-
ւիլ: Հեղինէն վճռեց այլեւս կարեւ-
որութիւն չը սալ չորս կողմից ի-
րեն գիտակով զիտողներին եւ ու-
շադրութիւնը կեդրոնացրեց խօսի
վրա:

Փառասոր պայմանները կապեց սա-
տանայի հետ եւ մի՛ ահնթարթում
գեղեցիկ երիտասարդի վերափոխվեց,
Բաւական նման իր կողքին նստած
Մարկոսովին:

— Տեսէ՛ք, պարոն Մարկոսով, տե-
սէ՛ք, նոր Փառասոր ձեզ է նմանում:

— Տեսնենք Մարգարիտան ձեզ պէտք
է նմանի՞:

— Ի հարկէ ո՛չ, խոթոսած դէ՛մքով
պատասխանեց Հեղինէն:

—

Մինչ Հեղինէ եւ Մարկոսով այդ-
տեսակ վիճարանութիւններ մէջ խա-

ՄԱՍՈՒԼԵՆ ԾՈՒՐԸ

Բազմակից. — Վերջին քանի մը
տարուան մէջ Վերնետիկի ամաթեր-
թիւն խմբագրութեան ձեւին մէջ գրա-
լի բարեփոխութիւններ ներմուծուած
են, ժամանակին պահանջներուն հա-
մաձայնեցնելու աղմու ու ակնբե-
ջանքեր կերեւան հոն: Ամէն բանէ
տաալ՝ աշխարհարարի, կոնկի և սա-
հաւն աշխարհարարի տիրապետումն է
որ աչքի կը զարնէ: Ո՞ր է ան դրա,
բարախաւն, անճանաչ արձակը որ
կը թնճուկնար ամապրին էջերուն
մէջ: Երեւեանի և Դաղիկեանի յատակ,
դիւրամբունելի լեզուն համ և ըսյը
կուտոյ բազմամեայ անտապրին, ու
կ'իտիտասարդացնէ զայն: Մանաւանդ
հայր Երեմեան՝ Վերնետիկի խաղաղ
մենաստանն արձակած իր ցնցող,
զարթեցող ու թնջողական գաղա-
փարներովը շատ լաւ տպաւորութիւն
կը թողու: Թերթին թեքազապե-
տութեանը համար կարելի չէր լաւա-
գոյն բնարութիւն մը բնել, Մեք
հիմակուան վիճակը տարամբօրէն
կը պահանջէ որ հայ մասուրը, ամէ-
նուրեք ուր ան զոյուրիւն ունի,
տեղական սրայաններուն թոյլատրած
աստիճանին մէջ, թողաւ իր հին,
գանդաղ, պահպանողական ուղղու-
թիւնը, և որդեգրէ ուժգին, ծաղկող,
փրանորդիչ մեթոք մը: Իր ստա-
ցած բարոյական ու մտաւորական
ներկայ անսովոր խոյանքին մէջ, հա-
յու թիւնը պէտք է որ պահ մը քա-
ղաք առնէ. զինքը այդ վսեմ ոճ փր-
կաբար սրային մղող հարապոյտն տա-
տարը, մասուրը, անոր ընթացքը
ուժասուրու անմտութիւնը, գրեթէ

— Այո, ճօնաշուժ եմ:

— Ուրեմն, սես, առ դիտակը,
դու մի քիչ քու ես երկրորդ կարգի
վերջին շարքի ծայրում, ուսանող
կարագեւտեանցի կողքին մի պարոն է՝
նստած, եւ նոր ժարդ է: Երեւեան
նա չէ՞ Մաղիկեանը:

Ուսանողը վերցրեց գիտելու և
սկսեց ուշադրութեամբ դիտել ընկե-
րով մասնաւորած պարոններին: Մի
քանի վայրկեան դիտելուց յետոյ
նկատեց.

Այո, ինքն է Մաղիկեանը:

— Բայց ինչպէս է պատահել որ ի
տու լիցիւնէի կողքին չի գտնուում:

— Հաւանական է որ այստեղ լի-
նելը չի գիտի. անցրակափ ժամանակ
ես կը տեսնվեմ եւ կիմացնեմ:

— Իմացու, իմացու: մեծ բա-
րութիւն արած կը լինես: Մաղիկ-
եանը լաւ թոյլուն է արագեցի, բայց
պատմած լիք նայելով ինքն էլ պակաս
թոյլուն չէ, թէլեւ փետուրները ոյն-
քան էլ դասաւորված չեն: Ինչպէս
երեւում է օրիորդ իսկապէս լուրջ
աղջիկ է եղել, որ Մաղիկեանին ի-
րեն փեսացու է ընտրել. մեր աղջիկ-
ները տահաւարակ Մարկոսովի հարս
մաներին են համակրում:

— Մաղիկեանը շատ իտոյր թոյլուն
է. այնքան խոշոր որ այստեղ գըտ-
նվելը իրեն համար շատ վատագաւոր
հետեւանք կարող է ունենալ, կա-
պոյտ քիտիներին կողմից. բայց ինչ
պէս երեւում է ուրիշ անուշով է ես
կել այս տեղ:

(Շարունակելի)

ոճերը չը պիտի գործէ: Մեր արդի պահանջներուն զոհացում տարւոյ կոչում չունենցող թերթը իրաւունք ալ չի վայելիր գոյութիւն ունենալու:

Բարձրագոյն անուանի ամսագիրը՝ ազգային վերագործիչներն համապատասխան բարձրութիւնն ստանալու փոյթն ունեցած է: Ա՛ս կը սպասուէր իրեն, Սեպտեմբերի և հոկտեմբերի թիւերը միացեալ լըս տեսած են: Անոր ընթերցումը գրական կատարել խնջոյք մըն է: Կշառակնդ կելլաս անոր մէջէն: Հայր Երեմիանի խմբագրականը բարձրակարգ կազմով մը կը պարզուէ իր բազմակողմանի հասկացումովը: Նախ հայ մտաւորականութեան ամուլ գրութիւնը կը մտնան չէ և միտ կողմէ ժողովուրդին կարգաւ: Գարգանալու պապակը Սպառազնայրարի մտին կը խօսի, անոր գեղութիւնն անուանուող մը արտաքին չըլլալը հաստատուելու Ողբացեալ Այտընեանի կենսագրական համառօտ գծերովը, մեծագործ ծրագրերով հրատարակուի սկսող սակայն փոռուայի մը չնով կեանք չունենցող թերթիւնն հասցէին բաւարար խիստ ու արդար քննադատութեամբ մը և եղբայրայն գաղութին մէջ պատուհաս մեծագոյն թեան գործած աւերներուն ղէժ պարտուով մը կը լրացնէ իր նախաջողութեամբ:

Կատարել նորութիւն մը չէ՞ լուրջ ամսագիրն մէջ թարգմանութեան տեսնել կտրու Մորասանի մէջ նորակալը: Հայր Գաղիկեան՝ Տանթէի յօժարին հոգեկապ թարգմանութեանն ետք՝ ձեռնարկած է Կատարանը ևս թարգմանել արձակ, շքեղ աշխարհարարով մը: Կարմիր Մորասանի ընդարձակ կենսագրութիւնը կայ, որ ճշարտութեամբ մէջ պատաստուեցաւ: Ու Անին, անստանալու ու յաւերժօրէն արտաբերուի Անին իր աւերակներուն, հոյակապ փրատագրութեան շնորհովը հոն է նորէն, կիսականգուն եկեղեցիներուն ու վանքերուն նկարագրութեամբը: Հայր Երեմիան կը շարունակէ Տղայք կէնը, ազգային մէջ: Վերջապէս երկար կըլլայ փաստաւոր հանդէսին մանրամասնութեան ուրուագծումը, ամեն բան կայ հոն. զբախտասկան, կենսագրական, յեղուաքննական, քննադատական: Անկարելի է ուրանալ որ Վենետիկի վաճառ մատակարար կան նոր և փայլուն շրջան մը թեւակոխած է:

Ն. Ս.

ՏԻՆՆ ԿՈՂՄԵՐՆԻՍ

Փաստակէ մը ի վեր յեղափոխութեան երեւութապէս կայուն վիճակը տեղի սուած է քանի մը շարժումներուն հրապարակը բռնկուելու փոքրութիւնն արամացութիւնները զէպ իրենց չափու ջանքերը քննելու արտագրութեամբ ձեռնկելու եւս ըլլալով անոր մասին կուզեմ քանի մը քիտք ընել:

Անեն մարդ աւելի կամ նուազ Ես մը ունի իր մէջ, բայց մարդուն ունեցած այդ նախ իր վրայ չեղտուելուն զլիաւոր ազգալը միջապային է: Կրտսի թէ մէկուն քոտուեն անգամ խեղճ ըսես՝ ինչի կըլլայ: անհանկ ալ մարդու մը ունեցած աննչան բարեմասնութեանը մասին երբ փողաքական վերաբերումներ, հեղուաքննու անհնարին ջանքերը ըլլան բնական է որ ենթական ալ, մանապէս երբ միջակ մտածողութեան տէր է, պիտի յիշուայ և իր յարակիցներուն, յետոյ ամբողջ ժողովուրդին վրայ տիրապետելու հովեր պիտի առնէ:

Թեան տէր է, պիտի յիշուայ և իր յարակիցներուն, յետոյ ամբողջ ժողովուրդին վրայ տիրապետելու հովեր պիտի առնէ:

Ձեռնկելու քանի մը համար ալ ճիշդ այդպէս կաւ: անկա 90ի Պոլսոյ ցոյցին մասնակցած ևս յետոյ Ա. քեա աքսորուած ըլլալով, երբ աքսորէն կազմակերպուեալ Եւրոպայ կանցնի, փոխանակ ըսելու այդ մարդուն թէ իր գործը սովորական բան մը ըլլալուն այնքան բարձր հովեր չառնէ, Արփիար և իր արմատեակներ ծանօթ պատճառներով, մեծցուցին, բարձրացուցին, հերոսացուցին այդ ցաւազարը, այնպէս որ ան ալ, զուրկուեալ ևս հերոս եղբորի գաղափարին մէջ հաստատուեցաւ, մինչդեռ 90էն ի վեր հայ ժողովուրդը տասններով, հարիւրներով, հազարներով ձեռնկելու անհրաժեշտ դուրս բերած էր, որունը 15ի ցոյցէն շատ աւելի մեծ վը տանգներ անցուցած էին, որոնք օգին ատրճանակ պայթեցնելէ (ինչպէս կըսէ իր կենսագրականին մէջ) աւելի վեւ: ճշմարտապէս հերոսական գործեր ունեցած էին ևս որոնք արեան լծերէ անցնելով, փառքի տիրացած էին:

Անտուր բան մը չէր յեղափոխական կազմակերպութեան մը մասնակցելը, երբ դեռ Պոլսոյ մէջ նոր սկսած էր բողոքել ան. ապա ևս անպէս պէտք է հասկնել այդ ապուշին թէ սյուս ոչ իր մտածումները, ոչ իր թելագրութիւնները, ոչ ալ իր կարծեցեղ փորձառութիւնը հիւսիս չափ կարեւորութիւն կըրնան ունենալ ներկայ երիտաւորութեան յեղափոխական մտածումներու ծրագրին մէջ, մանաւանդ ինքը իբր... լաւ մարդ, ինչպէս կը ներկայացնէ ինքզինքը: փոխանակ յիմար յիմար արամագրութեանը թուղթ մտածելու, իրեն անձանթով, իր զրկելու վեր գաղտնիքներու թափանցելու ուղիւ, իրմէն անձանթ մտ կերպով բարձր անձնաւորութիւններ անուանարկելու բռնադրօնի ճիգեր ընելու, աւելի լաւ չէ, կըսեմ, որ ասից ետք իր հանգստութեանը նայի, երբ կը տեսնենք արդէն իր մէջ անձնուրարական զգացումին պակասը և տակաւ առ տակաւ անարարականանալը:

Երբ դեռ ու չէ պէտք է հասկնայ այդ ցաւազարը թէ Արփիար և իր ընկերները երբ զինքը հերոսացուցին, պատճառը այն էր որ իր միջոցով պղտոր ջուրի մէջ ձուկ որսալ կուզէին, բայց երբ տեսան թէ անկարելի դարձաւ իրենց ծրագիրը իրազորեմը, հաճի ազան հերոսացնող այդ պնակալեղները, չուտով քապուճը ձեռքը տալու փութկոտութիւնը ունեցան, Բայց անեն մարդու տըրբութեամբ չէ յեղափոխու ըլլալ: Իրաւ է թէ կան մարդիկ, որոնք այսօրուան ինկարկածուն պատրաստ են վաղը օր խաչ հանալ պոռալու, բայց ևս այնպէս ժողովուրդի մեծագոյն մասը կտրուկ վերաբերու մեկու կողմն է, սեւին՝ սեւ, ճերմակին՝ ճերմակ ըսելու է: զանիկա զոհ ձգելու համար այս խնդրոյն մէջ ալ ժողովուրդը շատ զոհ պիտի մնար երբ այդ պնակալեղները առաջին վարկեանէն իսկ հասկնէին հաճի ազան թէ ինք արտասովոր քաջութեան մը և հայրենասիրական վսեմ սրայքի մը մարդը չէր, որպէս զի հիմակ ան ալ անասունի գլխացաւ մը չի գառնար ու հասնող իր վրայ չի խնդացնէր:

ՅՈՒՎԱՆՆԻՍ

ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ ԱՆՑԲԵՐ

ՊՅՅ

Մակեդոնիան ուշագրաւ երեւոյթ մը ստացած է: Եւրոպական դիւանագիտութիւնը հոն յառած է իր աչքը: Ապրտամբութեան հրաբուր բունկած է հոն, զանազան գաւառներէ եկած լուրերուն նայելով: Ճգնաժամի մէջ է ուրիշ մեծն Ալեքսանդրի հայրենիքը: Ու այս ճգնաժամին մէջ մակեդոնական երկու կուսակցութիւններ ուղղութեամբ և ծրագրով լրարու ներհակ, կերպով մը իրարու գործունէութիւն չէղբացնելու կը ձգտին: Թան իր երկուշարթի թիւին մէջ առաջնորդը մը նուիրելով մակեդոնական գործերու, նուրբ ու գուն հեղուութիւն մը կը խստէ իր խօսքերուն այդ կազմակերպութեանը վրայ խօսած պատուն: Երկու հակառակորդ կազմակերպութեանց մէջ կըսէ բարեկան մեծ թերթը, անուղամիտ—ոմանք կըսեն խոնուութեան—մրցակցութեան խնդիր մը կայ ու դուռն, եթէ ոչ տիրացուցիչ է տեսել շահերու համեմատ կարծիքներու և վարկերէնքու փոփոխումը և յեղափոխութեան շարժիչները՝ հակառութեան մէջ իրենց բոլոր սկզբունքներուն հետ: Իսկապէս, կերպով թէ այս երկու բաժանումները շատ չեն ազդեր շարժման յառաջացումին վրայ: Երկու մարդ, պատասխան գնդապետ Անտոնիոս Եանքօ և բանաստեղծ Սիլեանօֆ Նահաճեանութիւնն ստանձնած են Մակեդոնիան զէնքի կոչելու, և այս վերջինը կը թուի պատասխանել այս հարաւորին մինչև մէկ աստիճան 10 թիւ 1, թիւ 2 կանուանէ երկու քոմիթէները:

Մակեդոնական յեղափոխական կազմակերպութեան այս ցուալի օրինակը լաւ դաս մը ըլլալու է մեր յեղափոխութեանը վարժարաններուն, որոնք իրենց ուրոյն գործունէութեան մէջ իսկ՝ սուրբ դասին պահանջներուն համեմատ հետեւեցելիք ուղղութեան վրայ միակողման ընթացաւ պարտաւոր են, պահ մը ծալլելով մէկիւր զննելով ներքին սրտով քաջալուքներ և հակառակութիւններ:

Երբեք մի 25 ամեայ յորեկանի զինուորական հանդէսները լինցան: Եւ այդէն իսկ մեծ դուքս նիքոլայ յիւր մեկնելով այդ պատմական կիրճերէն դացած է Պոլսի կարծես Սուլթան Համիտին սիրտը առնելու: Երբեք մի հանդէսները, որքան ալ քաղաքական—պատմական գոյն մը տայ ուղղութիւնն, ցաւազին և անհաճոյ վերջիչումն են թիրքերու շարժար ջանքախումբին, քանքը և հինգ տարի առաջ, Աս տեսակ ցոյցիքէ, որոնք շար օրինակ ըլլան այն ազգերուն որ մահիկին շարժուած հովանիին սակ կը հեծեն դեռ, Սուլթանը բնա շախոթիք: Ճիշդ ասիկա գիտնալով է որ ազնիւ ու փափկանկատ Ռուսիան նիքոլայ մեծ դուքսը փոխադրող զբաճարին զեկը վտար դարձուց: Պայմանագրական ըլլալ ձեւակերպութիւնները տեղի ունեցան Եւրոպայի մէջ՝ այդ ընդունելութեան համար: Սուլթանը, որուն մեծ դուքսն է իմէ գայ աշխարհի ըրոր մեծ դուքսը կը խզէ, անփազանց համակրական ցոյցերով ընդունեց մեծ դուքսը, և իր կապիկի միտասական ձեւերովը անշուշտ շատ զուարճացուց հիւսիսի այդ խաժակն

հական: Բոպիսեռնոսցի վրահաւորին ժամանակը Պոլսի՝ բաւական յուզում պատճառած է: Զրահաւորին վտար մտնելու արտօնութիւնը շատ ուշ և մեծ դժուարութեամբ անուաներ է: Զրահաւորը վնասակար քաղաքը շնջուած է հիմա Պոլսոյ լրագիրներուն մէջ գրաքննութեան ձեռքով: Եւ սակայն ուստ մարտնաւը փառաւորապէս խարխաւ է Եւրոպիի զի մացը, և անոր խորտակաւ կատաղութեամբ ու վախով կը լեցունէ խալով ժողովուրդը: Եւրոպական թերթերը կըսեն թէ արեւմտեան գաղաւը Համիտ մեծ դուքսին ինքզինքը հաւնեցնելու ճիգեր կընէ: Իր այդ ճիգերուն մէջ աւելի զգուշիւ և քստ մեծի չէ՞ այդ ծեր բորենին:

—Պոլսի, թուրք շրջանակներու մէջ մեծ ջանք կայ պղտորակցելու Մակեդոնիա ծագած պարտաւորութեան այն մեծ համեմատութիւնը զոր այս քաղաքական զէպը կտանէ Լոնտոնի Պէրլինի և Վիեննայի մէջ: Կը հերքուի մակեդոնական Գոլիթէին սարածած այն լուրը թէ Մակեդոնիոյ մէջ 3000 զինուած պատամիրներ կան և թէ անոնք թուրք զինուորներու զէնքերը առած ըլլան: Միւս կողմէ կը հաստատուի թէ թուրք կառավարութիւնը այս պահուս 60,000 զինուոր և 500 թիղանօթ ունի Մակեդոնիոյ և Ալպանիոյ մէջ, և թէ շատ զի բաւ պիտի կրնայ նոյնքան զօրք աւելցնել և թէ, հետեւապէս, Եւրոպա վախնալիք բան մը չունի սպառաւորութեան մը զոր զուրութեամբ պիտի զայէ զազանը, Հանրածանօթ բան մըն է թէ ինչ ըսել կուզէ թուրք պապատմութիւն զպլըն ըսելով, անիկա պարզապէս խալով ֆանատիկութեան պայթումն է, կոտորածի կայսերական հրամանը, և անմեղ արիան հոսումը, Եւրոպա դարձեալ այս կարգի սեռարանի մը հանդէպ ձեռնածուլ մնալու եղանակ պիտի գործէ: Աւելի քան երբէք հաւանական է:

ԶՈՒՍՅԻ ԶՈՒՎԱՐԿԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Էմիլ Զոլայի յուզարկաւորութիւնը մեծահանդէս կատարուեցաւ կիրակի օրը, Բարիք: Մեծ մատենագրին յետին յարգանքը բնօրէնը համար անհամար բազմութիւն մը շրջապատած էր այդ դագաղը: Զինուորական պատիւներ ընծայուցան: Թափորին մէջ կային Ժօրէս, Տրէֆոս, Մոնաքոյի իշխանը, Պրիսոն, Ռէյնաք, Ֆրանսացի գրադէտներ և բազմաթիւ պատուիրակութիւններ ծաղկապսակներով: Յաղաբաւորութեան անցած ճամբուն վրայ երկուշար լուր թիւն և կը տիրէր: Բարիքի ետոյ դեռ ու անտակ ախարը գիտակցութիւնը ունէր այն մեծ կորոստին զոր Ֆրանսական զարթոթիւնը կընէր այդ պատկառարկու զազաղով: Գերեզմանատան մէջ ճառ խօսեցան Պրանսայի կրթական նախարար պ. Շոմիէ, որ փառաւորեց Զոլայի գրական մեծ գործը:

Ապէլ Հերման, գրագէտներու ընկերութեան անունով, խօսեցաւ և հարկաւոր մեծարանքը ընծայեց «Տեպալիս» հեղինակին: Հոսակ ուրիշն Անաթոլ Պրանս, մեծանուն մատենագիրը, պերճախօս ճառով մը փառաբանեց Զոլայի աշխատանք ու բեղմնաւոր կեանքը, որ կրցաւ անխոտոր քալել շատ մը խոչընդոտներու մէջէ:

Յիջն անոց պահանջները միջամտութիւնը Տրէյքուսի գործին, ճշմարտութեան և արդարութեան յարկանակին համար: Մեծ ընդունակութեան արժանացող այս ճամբը հարկերը միջակայքի տեղի չունենցան, բացի ընկերակալական և ազգայնական փոքր խմբակներու կողմէ եղած արտայայտութիւններէ: Տիկին Չոլայ կրած յուզումներուն հետեւանօք շատ անգամ ըլլալով ներկայ չէր յուզարկաւորութեան, Բագմաթիւ պատուիրակութիւններ պահ մը գոչեցին, սպասելու ու սղջոյր Չոլայի, արգարութեան անաքեալին, կեցցէ՛ ճշմարտութիւնը, ժօրէս համակրական արտայայտութեանց արժանացաւ: Յետոյ դադարը անժամայէս փոխադրուեցաւ պ. Լօրթի զամբարանին մէջ:

Էմիլ Չոլայի յիշատակարանին կառուցման համար բացուած հանդանակութիւնը մինչև հիմակ արտադրած է իւր 20,000 Ֆրանք:

Չ Գ Ո Ւ Շ Ա Յ Է Ք

Հետեւեալը կը հաղորդուի մեզ: Յակոբ Մալխասեան, Վառնայի հանրաձայնութեան գործը և լրատու, որ 7-8 ամսէ ի վեր Վալարնա քաղաքում էր, այս անգամ հոն հայ փերիզակի մը ապրանքներն ու հազուադէպ գողնալով կձեռնէր կը դնէ և Քէօթիէնէ կը փախչի՝ շարունակելու համար իր շարագործութիւնները: Արդ, մեր ազգայինները այդ փախակար սրիկայէն զգուշացնելու համար իր վրայ դառնաւ մէկ նշանը մասնաճիւղ կրէնք: Եւ ձեռքին մեծ մատին մէջտեղը իր բնական սուղ մը և ձեռքին վրայ դաշոյն մը գծադրուած են:

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Բ Ո Ւ Ն Կ

Ռուսահայ ծանօթ վաճառական մը, պ. Գէորգ Յակոբեան, անցեալները մեռեր է 50 տարեկան հասակին մէջ: Հանգուցեալը 110,000 ոսկիի հարստութիւն մը կը ձգէ, որուն 100ին 17ը կնուջը, 100ին 10ը արեւմտեան հայերու ազգայններուն և պանդուխտներուն, իսկ մնացած 100ին 75էն բաժիններ հաներ է թիֆլիզի դպրանոցին և ուրիշ կրթական ու բարեգործական հաստատութեանց, յուզարկաւորութեան նախագահներ է խրմեան հայրիկ, որ այս պահուս թիֆլիզ կը գտնուի:

Մարգարէի մէջ զօրանոցի մը շինութեան համար հարկ եղած գետները նուիրեր է քաղաքին հայ հասարակութիւնը որ հանդանակութեամբ 200 ոսկի ալ հաւաքեր է նոյն զօրանոցին շինութեանը համար: Երեսնին ճերմակ մնայ:

Նոյն քաղաքին մէջ Կասպար

Չափիկեան անուն կրիտասարգ մը, կարծես տեղույն հայութեան յիշեալ տարօրինակ ընթացքին տպագրութիւնը մեղմացնելու դիւստմով, իր կենդանութեանը 200 ոսկիի մօտ գումար մը կտակարէ բարենպասակ հաստատութիւններու: Երիտասարդը մեռեր է ամոյս սկիզբները:

Վանի Վարմաբերի որբանոցին հոգաբարձութիւնը կը գրէ պատրիարքարան թէ 13 որբեր արձակուած են և 10 որբ միայն մնացած է որոնք կարօտ են խնամքի: Հոգաբարձութիւնը կը խնդրէ պատրիարքարանէն որ գէթ նպաստին կէսը զրկուի, իր ստանալով 23 որբեր ու ձեռնհաս ուսուցիչ մը պահել տեղական միջոցներով:

Ա Ր Տ Ա Ք Ի Ն Լ Ո Ւ Ր Ե Ր

Մ Ա Կ Ե Գ Ո Ն Ի Ա

Իրարու ետեւէ հանող հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ աստատութիւնը երթալով ընդհանրապէս և բոլորքերու վրայ է: Լուր տարածուած է թէ պահեստի զօրավար Զօնջէֆ ալ իր արտաբաղարէն փախած և Մակեդոնիա մտած է:

Յոյները և սերպերը շատ դժգոհ կերբելին Մակեդոնիոյ մէջ իրերու ներկայ ընթացքին: Պէլկրատի մէջ ուղեր են միմիկի մը ընկելով Սուլթանին հեռագրել և հազորդել իրենց բորոյական աջակցութիւնը Մակեդոնիոյ մէջ պուլկար խումբերը բնաջինջ ընելու համար: Սակայն հոն գտնուած մակեդոնացիներու և սերպերու միջեւ կռիւ ծագելով ոստիկանութիւնը հազիւ յաջողեր է 1000է աւելի բազմութիւնը ցրուելու: Իսկ յոյներու մասին բողոքովին տարբեր բաներ կը պատմէ Պէլկրատ Բօլթա պուլկար թերթը: Աթէնքի «Երկու խումբ» զինուած ու զրկած է Մակեդոնիա պուլկար ապստամբներուն արգելք յարուցանելու համար: Առաջին խումբը Պիթոլիայի մէջ պուլկարներու հետ կռուի բռնուելով 18 հոգի կորսնցնելէ վերջը եւ քաջուեր է, իսկ երկրորդը Բէսսիէի մէջ պուլկար զինուորիկներէ պաշարուելով բոլոր խումբը, որ 40 հոգիէ կը բաղկանար, մինչև վերջինը սպանուեր է:

Ճումայի զինուորին մէջ թուրք հարկահաւաքներու զորածառ վայրենութիւններուն պատճառով Սէյպիւօլոյի, ժէլիզնիճայի, Բատէվի, Մօշթանէցի, Լէշքոյի և Քրէսնէնի բոլոր էրկու մարդիկ հրացանները առեր և

լեռ քաջուեր են: Ճումայի զինուորական և վարչական խնամութիւնները Պուլէն առնուած հետո գրական հրամանով համաձայն վճար են խնայութիւնը ընել բոլոր ապստամբ զինուորը:

Երոպական թերթերը կը հաղորդեն թէ Անգլիոյ Միջերկրականի նաւատորմի ղեկավարը հաւաքուեր է Սելանիքի առջև: Կրկնուեր թէ անգլիական ծովային նախարարութիւնը տուած է այս հրամանը Մակեդոնիոյ աստատութեան պատճառով:

Քօչէրնիվոյէն սեպտ. 26ին քաջուած հեռագիր մը կը հաղորդէ հետեւեալը: Քրէսնի շրջանի Քիլիսիայի մէջ կը շարունակէ պատերազմը: Ամբողջ զինուոր կը լուսնին լինուած թիւ: Հրացանի պայթիւններ և ժէլիզնիճայի զէջ ամբողջ թաղ մը այրեցաւ ռումբերէն: Ճումայի մէջ մեծ շփոթութիւն կը տիրէ:

Հրդեհը տարածուեր է Տէմիր-հիւարի և Քիլիզլի կողմերը: Քանի մը օր առաջ 48 հոգի թուրք ոստիկաններ և զինուորիկներ կը ստանին եղբր 15 պուլկար բանտարկեալներ: Իրերքային խումբը զինուորիկներով կը յարձակի զինուորիկներու վրայ և ինտիմ կը ընէ պահանջ: Երկու օր յետոյ ուրիշ զօրք կը զրկուի: Տէմիր-հիւարէն և Բիլիզլիէն ալ կը հասնին անպատեմական խումբեր և կը սկսի կռուի: Ապստամբները ունին 400 հոգիի շափ: 8 կառք մեռած և վիրաւոր տուերիկներ տարին Քիլիզլի:

Թ Ե Ս Ա Լ Ի Ս

Աթէնքէն «Իրաւագիտ» տրուած հեռագրի մը համաձայն վերջերս թէսալիոյ մէջ մեծ ընդհարում մը տեղի ունեցեր է թուրք զինուորիկներու և բազմութիւն յոյն աստատակարար խումբեր մը միջև: Թուրքերուն հրամանատարը վիրաւորուած է 5 վրէնոր սպաննուած են: Յոյները իրենց հետ տարեր են հարուստ ընտանիքներէ 3 երիտասարդներ և այժմ սպասարկուելու համար կը պահանջեն եղբր ամէն մէկուն 210 լիրա:

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Գ Ո Ր Մ Ի Չ Ե Ն Ե Ր

Ամենայնազոյ կերպով պատրաստուած է Ազգային գործիչներու արեւատիպ (Էլիօրիթի) խմբակարն:

Տպուած է 65էն 82 հարիւրորդ մէթր մեծութեամբ բնութիւնը ստուար թուղթի վրայ և պատկերի իսկական մեծութիւնն է 43էն 55 հարիւրորդամէթր: Սրբարեւ հազուադէպ եւ արժանաւոր գաղղ մը կրնայ ըլլալ այս զուտ ազգային պատկերը: Ամէն հայու սննկին, Ամէն դասակարգի անձանց մտաշնչի ընկու համար, ոչինչ զին մը նշանակած ենք:

Կը զրկուի յատուկ զանուկ և աստատակարարուած:

Գինն է զուտ 3 Ֆրանկ կամ մէկ ռուբլի 20 կոպէկ:

10 Օրինակ մէկ անգամուն զնոյններու, 1 օրինակ նուէր կը զրկուի: Ով որ փոխարին Ազգային գործիչներու և է. Ալիշանի պատկերները միասին ունենալ, պէտք է զրկէ միայն 5 Ֆրանկ, Գիւնլ առ

Մ. ՍԻՄՈՆ ՆԱԶԱՊԵՏ և ընկ. Կոնեքս Գ. սրոյ Նօ. 341 Կամ Եւրոպիկո Արմենիէն (Իթալիա) Վիէննա

Թ Ա Տ Ր Ո Ն Մ Ա Ն Ի Վ Ո Ա

Առաջին ներկայացումն «ՌՅԱ» հայ դերասանական խմբակաւ առաջնորդութեամբ պ. Վ. Պատեանի 1902 սեպտ. 28 շաբաթ զինուոր մամը ճիշդ 9ին աչքաշին անգամ ըլլալով:

Լիւնչի ՍՈՒՐՅԱՆԻՎԱԿԸ

Բարոյալից թատերախաղ 6 արարուած 2 պատկերով. թարգմանութիւն Տ. Գալէմէկեանի:

«48 օրանոց զլիսու փորձանքը» ծիծաղաշարժ կանչա 1 արար

Վաղը կիրակի զինուոր մամը ճիշդ 9ին երկրորդ ներկայացումն «Սուրբ Պօղոսի եկեղեցւոյն զանգակահարը» սրտաշարժ թատերախաղ 5 արարուած 2 պատկերաւ առաջին արարուածը յարաշարան ծիծաղաշարժ կանչա մը

Թ Ե Տ Ա Ր Ս Ր Ո Ւ Թ Ի Ն

Միջառ հրամարտուի ծրարանախ նշանաւոր վրայաններէն Լուի Կոստիկ

Ա Ն Ի Թ Ե Ա Լ Պ Ա Ն Դ Ա Վ Ը

Գերազանցապէս հետաքրքրաւոր Ամէն զանակարգի գիտամատչելի ըլլալու համար, զիրք երկու մասով երեսան պիտի ելլայ մէկ հարտրի մէջ կ'ամբողջութիւնը 52-54 թերթերէ պիտի բաղկանայ:

Իւրաքանչիւր մասին բաժանորդան գինն է Վառնայի համար 1.25, ուրիշ քաղաքներէն և արտասահմանէն 1.50, իսկ ամբողջութեանը բաժանորդին է, Վառնայի համար 2.50, և Վաղարշապէտը 3 Ֆր. ձեռքէ ստանալէն պիտի վճարեն ստանուան պէս 8 երեսնոց պրակին 5 սանթիմ:

Ամէն քաղաքները և կամ զիւրք ուր մէկէ աւելի բաժանորդ ունիք միայն մէկ հասցէի ամէն շարաթ երկու պրակը մէկ ճբարով պիտի զրկուի, իսկ ստանձին բաժանորդի պրակները 6 հատը մէկ ճբարով պիտի զրկուի: Փոփաքողները պէտք է զինն հետեւեալ հասցէին:

Օռնիկ Parseghian Imprimerie Orientale, Varna Գրաւի փոխարին Աւստրալոյզիկ սպ կընդունարի:

Отговорникъ Мурадъ Франосянъ Печатница «Важность» Варна.